

Suirbhéireacht Ordanáis Éireann

Scéim Teanga

2014 – 2017

Faoi Alt 11 d’Acht na dTeangacha Oifigiúla, 2003

Ordnance Survey Ireland

Language Scheme

2014 – 2017

Under Section 11 of the Official Languages Act, 2003

Cúlra

Réitigh Suirbhéireacht Ordanáis Éireann an scéim seo i gcomhréir le hAlt 11 d'Acht na dTeangacha Oifigiúla, 2003. Déanann an tAcht foráil do chearta reachtúla maidir le seirbhísí poiblí a sholáthar i gcomhréir le hAirteagal 8 den Bhunreacht.

Forálann Alt 11 den Acht do scéim teanga a réiteach ag comhlachtaí poiblí ina sonraítear na seirbhísí a sholáthróidh siad;

- trí mheán na Gaeilge;
- trí mheán an Bhéarla, agus
- trí mheán na Gaeilge agus an Bhéarla

mar aon le bearta a nglacfar leo lena chinntiú go soláthrófar laistigh d'amfhráma comhaontaithe aon seirbhís trí mheán na Gaeilge nach soláthraíonn an comhlacht trí mheán na Gaeilge faoi láthair. Is gá dréacht na scéime a réiteach agus a chur faoi bhráid an Aire Ealaíon, Oidhreachta agus Gaeltachta.

Réiteach na Dréacht-Scéime a Fhógairt

I dtaobh an chuir chuige shonraigh d'fhorbairt na scéime seo, foilsíodh fógra i nDeireadh Fómhair 2013 faoi Alt 13 d'Acht na dTeangacha Oifigiúla, 2003 a thug cuireadh do léiriúcháin ó pháirtithe leasmhara. Fuarthas sé aighneacht agus is féidir amharc orthu ar láithreán gréasáin Shuirbhéireacht Ordanáis Éireann, www.osi.ie Tá Suirbhéireacht Ordanáis Éireann buíoch den am agus den iarracht a chaitheann agus a dhéanann gach duine atá tiomanta don phróiseas seo.

Réamhrá

Bunaíodh Grúpa Stiúrtha, ina bhfuil bainistíocht shinsearach agus Grúpa Oibre, ina bhfuil ionadaithe ó réimse de limistéir ábhartha chun ionchur trasfheidhmiúil a chinntiú agus chun cabhrú leis an Scéim a dhréachtú. Ba mhian le Suirbhéireacht Ordanáis Éireann buíochas a ghabháil leo siúd uile a ghlac an t-am chun tabhairt faoin bpróiseas tábhachtach seo.

Forbraíodh an Scéim agus an méid a leanas á gcur san áireamh: na haighneachtaí a fuarthas; tuairimí agus moltaí an Ghrúpa Trasfheidhmiúil Oibre; an staid reatha san Eagraíocht maidir leis an bhfáil atá

ar an tseirbhís Ghaeilge agus cumas na seirbhíse sin; agus measúnú ar an éileamh ar sheirbhísí trí Ghaeilge thar shaolré na Scéime.

Leagfar an fhreagracht as monatóireacht agus athbhreithniú a dhéanamh ar an scéim ar an bhFoireann Bhainistíochta Sinsearaí. Sainaithnítear limistéir a bhfuil feabhas le cur ar sheirbhísí iontu amach anseo i gcorp na scéime. Anuas air sin, áirítear leis an scéim gealltanais chun measúnú a dhéanamh, ar bhonn leanúnach, an leibhéal éilimh ar sheirbhísí trí Ghaeilge agus a chinntiú go leanann Suirbhéireacht Ordanáis Éireann leis an éileamh seo a chomhlíonadh ar bhealach pleanáilte, comhtháiteach agus inrochtana. Leanfaidh Suirbhéireacht Ordanáis Éireann leis an leibhéal éilimh a dheimhniú ar a seirbhísí sa Ghaeilge trí iniúchadh a dhéanamh ar an leibhéal fiosrúchán/iarratas. Deimhneoidh an Fhoireann Bhainistíochta Sinsearaí an t-ord ina dtabharfar tús áite d'aon seirbhísí ar leith atá le soláthar i nGaeilge, le comhaontú an Aire Ealaíon, Oidhreachta agus Gaeltachta.

Dáta tosaigh na Scéime

Rinne an tAire Ealaíon, Oidhreachta agus Gaeltachta an scéim seo a dheimhniú. Tá sé beartaithe go dtosófar an scéim le héifeacht ó **8 Nollaig 2014** agus fanfaidh sí i bhfeidhm ar feadh tréimhse trí bliana ón dáta seo nó go dtí go ndeimhniú an tAire scéim nua de bhun Alt 15 d'Acht na dTeangacha Oifigiúla, pé tráth is deanaí.

Forléargas Shuirbhéireacht Ordanáis Éireann

Gníomhaireacht Náisiúnta Léarscáilithe iad Suirbhéireacht Ordanáis Éireann agus tá léarscáiliú á dhéanamh acu ar Éirinn ó 1824 i leith. Tá traidisiún bródúil againn de nuálaíocht i dteicnící léarscáilithe agus leanaimid le cur leis an traidisiún sin inniu.

Baintear úsáid fairsing as táirgí agus seirbhísí Shuirbhéireacht Ordanáis Éireann i ngach earnáil de shochaí na hÉireann agus tacaíonn ár sonraí le feidhmeanna sóisialta, geilleagracha, reachtaíochta agus riaracháin an stáit in Éirinn.

Bunaíodh Suirbhéireacht Ordanáis Éireann (OSÍ) mar chomhlacht corparáideach an 4 Márta 2002 faoi fhorálacha an Achta um Shuirbhéireacht Ordanáis Éireann, 2001.

Rialaíonn bord ina bhfuil Cathaoirleach agus 9 gcomhalta Boird OSi. Oibríonn OSi faoi úinéireacht an Aire Cumarsáide, Fuinnimh agus Acmhainní Nádúrtha. Tá an Príomhfheidhmeannach freagrach as bainistíocht laethúil OSi. Fostaíonn siad foirne 245 duine, as a bhfuil 165 díobh bunaithe i gceanncheathrú OSi, Páirc an Fhionnuisce, Baile Átha Cliath 8 agus as a bhfuil 80 díobh fostaithe i 6 Oifig Réigiúnacha.

Tar éis moltaí a fháil i dtuarascáil athbhreithnithe chriticiúil, tá an Rialtas ag leanúint ar aghaidh le cónascadh Shuirbhéireacht Ordanáis Éireann, an Údaráis Chlárúcháin Maoine agus na hOifige Luachála. Thug an tAire faomhadh do *Thailte Éireann* mar ainm na heagraíochta nua. Nuair a bheidh siad bunaithe, beidh Tailte Éireann freagrach as an gcóras údarásach náisiúnta maoine a sholáthar, mar aon leis an mbonneagar náisiúnta léarscáilithe agus suirbhéireachta agus seirbhís luachála maoine an Stáit. Mar sin, is iad a bheidh ar an bpríomhfhoinsé d'fhaisnéis faoi mhaoin agus sonraí geospásúla sa Stát agus is iad a bheidh ina gceannasaí ar an bhforbairt agus ar sheirbhísí faisnéise faoi thalamh a sholáthar.

Is é ár Ráiteas Misin:

Is é Misean Shuirbhéireacht Ordanáis Éireann **sármhaitheas i léarscáiliú agus seirbhísí ardchaighdeáin spásúla a sholáthar chun freastal ar riachtanais na sochaí.**

Baintear amach an Misean tríd an ngníomhú a dhéanann ár ndream ar na luachanna eagraíochtúla a leanas:

- **Freagrúlacht** – an cumas chun coinne a bheith le rud éigin, oiriúnú agus freastal go héifeachtach ar riachtanais athraitheacha ár gcustaiméirí
- **Fiontar** – forbairt leanúnach a dhéanamh ar na scileanna agus an saineolas chun riachtanais an mhargaidh a thuiscint, a mhúnlú agus a chomhlíonadh
- **Nuálaíocht** – an méid a chuireann ár ndream le cúrsaí trí fheabhsúcháin a lorg go leanúnach ar a mbealach a fhorbraímid ár dtáirgí agus seirbhísí

- **Éifeachtúlacht** – táirgiúlacht agus éifeachtacht lenar n-inmharthanacht a chinntiú i dtimpeallacht iomaíoch
- **Torthaí** – feidhmíocht eagraíochtúil chun tabhairt faoinár ngealltanais agus torthaí ardchaighdeán a bhaint amach dár bpáirtithe leasmhara.

**Tugtar breac-chuntas ar fheidhmeanna Shuirbhéireacht Ordanáis
Éireann in Acht OSi, 2001 mar seo a leanas:**

(1) Is í feidhm ghinearálta OSi chun seirbhísí náisiúnta léarscáilithe a sholáthar sa Stát. Ina leith seo, oibreoidh siad ar mhaithe le leas an phobail trí léarscáiliú críochnaitheach náisiúnta agus taifid ghaolmhara tíreolaíochta an Stáit.

(2) Áireofar le feidhmeanna OSi gach tasc den sórt sin a theastaíonn chun a bhfeidhm ghinearálta a chomhlíonadh, lena n-áirítear an méid a leanas, ach gan dochar a dhéanamh don mhéid thuasluaite:

- (a) an bun-bhonneagar fisiciúil a choimeád agus a fhorbairt a theastaíonn chun tacú le feidhmchláir léarscáilithe, lena n-áirítear eangach náisiúnta agus na creatlacha náisiúnta geodasacha agus airde a choimeád agus chun iad seo a nascadh le córais idirnáisiúnta,
- (b) bunachair shonraí léarscáilithe agus tíreolaíoch a chruthú agus a choimeád don Stát iomlán ina bhfuil comhsheasmhacht náisiúnta an ábhair, saolré agus cuma, lena n-áirítear na limistéir siúd nach soláthraíonn toradh tráchtála ar an ngníomhaíocht,
- (c) léarscáiliú agus faisnéis thíreolaíoch ghaolmhar a sholáthar don phobal agus d'earnálacha príobháideacha chun tacú le feidhmeanna agus riachtanais shóisialta, reachtaíochta, oideachasúla, slándála, ghnó agus riaracháin,
- (d) na sochair a spreagadh agus a chur chun cinn a bhaineann leis an úsáid a bhaintear as na bunachair náisiúnta léarscáilithe agus ghaolmhara agus forbairt táirgí, seirbhísí agus margaí chun freastal ar riachtanais náisiúnta agus úsáideoirí,

- (e) an Rialtas, Aire an Rialtais, comhlacht a bunaíodh ag reacht nó faoi reacht agus eagraíochtaí earnála poiblí eile a chur ar an eolas ar cheisteanna a bhaineann le beartas agus cleachtas suirbhé, léarscáilithe agus faisnéise tíreolaíche agus ar fhorbairt bonneagair náisiúnta sonraí spásúla,
- (f) ionadaíocht a dhéanamh don Stát ar leibhéal idirnáisiúnta ar cheisteanna a bhaineann le léarscáiliú agus faisnéis thíreolaíoch,
- (g) an tacaíocht riachtanach theicniúil a sholáthar don Phríomh-Shuirbhéir Teorann i bhfeidhmiú a d(h)ualgas chun teorainneacha reachtúla a theormharcáil agus na teorainneacha siúd a rianú ar léarscáileanna,
- (h) logainmneacha agus gnéithe ársa a léiriú i léarscáiliú náisiúnta agus i dtaifid agus bunachair shonraí ghaolmhara i nGaeilge nó i mBéarla agus i nGaeilge,
- (i) cóipcheart an Rialtais ar thaifid, bunachair shonraí, táirgí agus ábhar foilsithe *OSi* a chosaint, lena n-áirítear cóipcheart ar thaifid, bunachair shonraí, táirgí agus ábhar foilsithe *OSi* a rinneadh roimh lá an bhunaithe.

Maidir le halt (h) thuas, Airteagal 34 d'Acht na dTeangacha Oifigiúla, 2003 arna leasú ag ailt ionaid (h) d'Alt 4(2) den Acht um Shuirbhéireacht Ordanáis Éireann, 2001.

Tagraíonn Airteagail 31, 32 agus 33 d'Acht na dTeangacha Oifigiúla, 2003 do Logainmneacha. Déantar Airteagal 35 d'Acht na dTeangacha Oifigiúla, 2003 – an tAcht Logainmneacha (Foirmeacha Gaeilge), 1973 a aisghairm.

Tiomantas do Sholáthar Seirbhíse i nGaeilge

Tá Suirbhéireacht Ordanáis Éireann tiomanta do sheirbhísí a sholáthar i nGaeilge agus/nó go dátheangach dá gcustaiméirí. Beimid meáite ar sheirbhís fheabhsaithe a sholáthar trí mheán na Gaeilge labhartha inár Seirbhís Fáiltithe agus Seirbhís do Chustaiméirí. Leanfaimid le measúnú a dhéanamh ar inniúlacht teanga na seirbhíse reatha agus breis oiliúint teanga a spreagadh.

Faoi dheireadh na scéime seo, beidh soláthar feabhsaithe seirbhíse ag an eagraíocht chun seirbhís i nGaeilge a sholáthar don phobal, sa mhéid a mheastar is cuí agus is indéanta ar cheisteanna teicniúla.

I gcaitheamh na Scéime tosaigh, déanfaimid monatóireacht ar ghlacadh na seirbhísí, ag féachaint, le himeacht ama, leis an soláthar seirbhísí a mheaitseáil leis an leibhéal éilimh ó chustaiméirí. Is é an cuspóir i gcaitheamh thréimhse na scéime seo chun seirbhís ardchaighdeáin a fhorbairt do chustaiméirí ar mian leo tabhairt faoina ngnó i nGaeilge.

Seirbhísí atá ar fáil faoi láthair trí Ghaeilge Amháin

- Tugtar freagra i nGaeilge ar gach comhfhreagras a fhaightear i nGaeilge.

Seirbhísí atá ar fáil faoi láthair trí Bhéarla Amháin

- Láithreáin ghréasáin agus láithreáin mheáin shóisialta Shuirbhéireacht Ordanáis Éireann.

Seirbhísí atá ar fáil faoi láthair i nGaeilge agus i mBéarlá

- Cumarsáid Mhargaíochta
- Tuarascáil Bhliantúil a Fhoilsiú.
- Déanann cinn litreach agus páipéarachas ainm agus sonraí dátheangacha a chuimsiú.
- Comharthaíocht.
- Tá seirbhísí caighdeánacha ríomhphoist, ar nós séanta, ar fáil sa dá theanga.

Limistéir a bhfuil feabhas le cur orthu amach anseo i soláthar seirbhísí i nGaeilge Meáin Chumarsáide

Guthán

Cinntoidh Suirbhéireacht Ordánais Éireann go bhfuil an cúram agus an oiliúint iomlán leagtha agus curtha ar oibreoirí lasc-chláir le bheith in ann glaoiteoirí a threorú as Gaeilge chuig an láthair chuí chun seirbhís as Gaeilge a fháil. Cuirfear oiliúint ar fáil lena chinntiú go bhfuil an fhoireann lasc-chláir in ann ainm an chomhlachta a thabhairt i nGaeilge, go bhfuil cur amach acu ar bheannú bunúsach i nGaeilge agus gur féidir leo muintir an phobail a chur i dteagmháil gan mhoill, leis an oifigeach atá freagrach as an tseirbhís a éascú as Gaeilge, sa chás go bhfuil fáil uirthi.

Foireann an Chuntair Phoiblí

Inár gcéad scéim, tá sé beartaithe againn tús áite a thabhairt do sholáthar seirbhísí ag an gcuntar poiblí. Atreorófar custaiméirí ar mian leo tabhairt faoina ngnó i nGaeilge leis na hoifigí inar féidir an tseirbhís sin a éascú. I gcás roinnt ceisteanna, glacfaidh an t-oifigeach sonraí faoin gceist agus rachaidh siad i dteagmháil, ina dhiaidh sin, leis an duine a rinne an iarraidh, le freagra. Níl aon oifigí ag Suirbhéireacht Ordánais Éireann i gceantair Ghaeltachta. Díolann tríú páirtithe táirgí Shuirbhéireacht Ordánais Éireann, chomh maith, nach bhfuil mar chuid den Scéim.

An Láithreán Gréasáin agus Seirbhísí Idirlín

Faoi láthair, níl ach fíor-bheagán ábhar Gaeilge ar fáil ar láithreán gréasáin Shuirbhéireacht Ordánais Éireann.

I gcaitheamh na Scéime, méadóidh Suirbhéireacht Ordánais Éireann an t-ábhar statach, go háirithe maidir le cáipéisí beartais. Ní bhaineann an gealltanas seo le hábhar statach óna dteastaíonn athruithe bogearraí. Bheadh tionchar suntasach aige seo i dtaobh infheistíocht airgeadais agus acmhainní foirne.

Faoi láthair, mar gheall ar struchtúr an láithreáin ghréasáin le haghaidh soláthar táirgí agus seirbhísí ar líne agus castacht na gcóras a forbraíodh, mar aon le soláthróirí bogearraí tríú páirtí, níl Suirbhéireacht Ordánais Éireann in ann an tseirbhís seo a sholáthar i nGaeilge.

Foilseofar seoladh ríomhphoist tiomanta le haghaidh ceisteanna i nGaeilge ar ár láithreán gréasáin ag eolas@osi.ie

Foilseacháin

De réir alt 10 d' Acht na dTeangacha Oifigiúla 2003 foilseofar cáipéisí mar shampla tuarascálacha bliantúla i nGaeilge agus i mBéarla, seachas foilseacháin phromóisin neamhthráchtála.

Foilseofar tuarascálacha bliantúla i nGaeilge agus i mBéarla go comhuaineach ar shuíomh Suirbhéireacht Ordanáis Éireann.

Preaseisiúintí

Agus aird á tabhairt ar an chineál preaseisiúintí a bhíonn againn, cinnteoidh Suirbhéireacht Ordanáis Éireann go n-eiseofar gach preaseisiúint neamhthráchtála go dátheangach i nGaeilge agus Béarla.

Cuirfear gach preaseisiúint eile ar fáil i nGaeilge ar iarratas ó na meáin áitiúla agus /nó náisiúnta.

Déanfaidh Suirbhéireacht Ordanáis Éireann iarracht urlabhraí Gaeilge, le húdarás leordhóthanach a chur ar fáil d'agallamh leis na meáin

Soláthar Seirbhísí

Déanann Alt 4(2) d'Acht um Shuirbhéireacht Ordanáis Éireann, 2001 (arna leasú ag Alt 34 d'Acht na dTeangacha Oifigiúla, 2003) foráil do logainmneacha agus gnéithe ársa a léiriú i léarscáiliú náisiúnta agus i dtaifid agus bunachair shonraí ghaolmhara i nGaeilge nó i mBéarla agus i nGaeilge. Tá Brainse na Logainmneacha freagrach as an taighde a dhéanamh ar na foirmeacha cearta Gaeilge de logainmneacha agus iad a sholáthar, agus déanann an Coiste Logainmneacha iad a bhailíochtú, ina dhiaidh sin.

Sonraí Léarscáilithe Dhigitigh

Ar chríochnú athinnealtóireacht bhunachar sonraí léarscáilithe dhigitigh Shuirbhéireacht Ordanáis Éireann, beidh sé ar chumas an bhunachair sonraí léarscáilithe téacs i nGaeilge agus i mBéarla araon a láimhseáil ar a léarscáiliú digiteach.

Táirgí Léarscáileanna Páipéir

Chuir Suirbhéireacht Ordanáis Éireann leagan Gaeilge de léarscáil uile-Éireann i dtoll a chéile.

Ní chuimsíonn an léarscáiliú mórscála OSí go léir de cheantair Ghaeltachta a táirgeadh le déanaí ach Logainmneacha agus Gnéithe Ársa i nGaeilge amháin. Táirgeofar gach táirge nua beagscála léarscáilithe OSí anois agus gan ach téacs Gaeilge a thaispeáint i gceantair Ghaeltachta.

I dtaobh aistriúchán Gaeilge Logainmneacha agus Gnéithe Ársa a thaispeántar ar léarscáiliú OSí lasmuigh de cheantair Ghaeltachta, braitheann OSí ar an mBrainse Logainmneacha chun an t-aistriúchán údarásach a fhoilsiú trí Orduithe Logainmeacha a fhoilsítear. Amhail ó Iúil 2014, foilsíodh naoi nOrdú Logainmneacha a chuir OSí i bhfeidhm. Le linn an ullmhúcháin chun na hOrduithe Logainmneacha eile a chur i bhfeidhm nach bhfuil foilsithe go fóill, d'fhorbair OSí córais nua bhunachair shonraí theicniúla lena chinntiú go gcuirfear i bhfeidhm iad go luath ar tháirgí náisiúnta léarscáilithe.

Feabhas a chur ar chumas Gaeilge Shuirbhéireacht Ordanáis Éireann

Oiliúint

Trí chlár saindeartha oiliúna do gach fostaí a dhéileálann le seirbhís do chustaiméirí agus díolacháin, tabharfaimid faoi eolas agus feasacht i leith na Gaeilge a mhéadú.

Chomh maith leis sin, déanfaimid an méid a leanas:

- Faisnéis a chur san áireamh ar ár mbeartas teanga mar chuid dár n-oiliúint ionduchtúcháin agus dár n-oiliúint seirbhísí do chustaiméirí.
- Éascóimid fostaithe a fhreastalaíonn ar chúrsaí Gaeilge trí tháille an chúrsa a aisíoc leo.
- Soláthróimid an réimse cúrsaí Gaeilge atá ar fáil d'fhostaithe agus cuirfimid ar an eolas iad fúthu.
- Soláthróimid liosta de chomhaltaí Foirne ar féidir leo tacaíocht a thabhairt dá limistéir fáiltithe, dhíolachán agus sheirbhísí do chustaiméirí.
- Tabharfaimid faoi mheasúnuithe rialta ar chúrsaí Gaeilge a sholáthraítear d'fhostaithe lena dheimhniú an bhfreastalaíonn siad go héifeachtach ar riachtanais Shuirbhéireacht Ordanáis Éireann.
- Spreagfaimid agus éascóimid deiseanna líonraithe le haghaidh grúpaí comhráiteacha Gaeilge.
- Soláthróimid Deasc Chabhrach le haghaidh ceisteanna ríomhphoist trí Ghaeilge.
- Soláthróimid naisc le láithreáin ghréasáin aistriúcháin, e.g. <http://www.focloir.ie/>, <http://www.acmhainn.ie/>
- Coimeádfaimid an líon fostaithe ag a bhfuil inniúlacht sa Ghaeilge faoi athbhreithniú agus sainaitheoimid bearta chun dul i ngleic le haon easnaimh.

Monatóireacht agus Athbhreithniú

Déanfaidh an Fhoireann Bhainistíochta Sinsearaí monatóireacht ar chomhlíonadh Acht na dTeangacha Oifigiúla, 2003 agus ceanglais na Scéime. Coimeádfaidh siad oibriú éifeachtach na scéime faoi athbhreithniú, agus tabharfaidh an Bainisteoir atá freagrach as Seirbhísí do Chustaiméirí faoi mhonatóireacht leanúnach ar sholáthar seirbhísí agus ar an leibhéal éilimh ar sheirbhísí trí Ghaeilge, le cúnamh ón bhFoireann Ghaeilge.

Poibliú a dhéanamh ar an Scéim Chomhaontaithe

Cuirfear an pobal mór ar an eolas ar ábhair na Scéime seo ar na bealaí a leanas:

- Láithreán gréasáin
- Scaipeadh na faisnéise chuig an fhoireann, na gníomhaireachtaí agus na Comhlachtaí Poiblí cuí.

Féadfar modhanna eile chun an scéim a phoibliú a úsáid freisin.

Cuirfear cóip den scéim chomhaontaithe ar aghaidh chuig Oifig an Choimisinéara Teanga.

Is é an leagan Béarla an leagan oifigiúil den scéim seo.